

Medborgarförslag: Fixarservice i Norsjö Kommun

Målgrupp: Pensionärer 65+ i ordinärt boende, bokförda Norsjö Kommun

Syfte: Att förebygga fall

Genom att: Erbjudas en kostnadsfri tjänst och även gå igenom en fallförebyggande Checklista .

Motivering och bakgrund

“Norsjö kommun - Världens bästa vardag”.

Folkhälsoarbetet inom Norsjö kommuns verksamheter har människan i fokus som årligen ska förbättras. Fixarservice skulle riktas mot bland annat målet “stärka de äldres fysiska och psykiska välbefinnande”. Vidare kan man läsa att de äldre har en viktig roll i samhället. Norsjö kommun har enligt jämförarsidan “Kolada” färre fallskador procentuellt hos personer 65+ än övriga Region Västerbotten, vilket är glädjande att se. Se bilaga 4. Men så länge det förekommer fall, blir det förutom ett sämre välbefinnande för människan, kostnader för samhället.

Anhöriga har inte alltid möjlighet att närvara vid behov och kan också bo på andra orter. Alla har inte heller anhöriga, eller någon i närheten, som man kan be om hjälp. Ibland behövs enklare åtaganden varav denna tjänst, som finns i flera andra kommuner har visat sig värdefull när den minskar risken för fall och gynnar möjligheten att kunna bo kvar längre hemma. “Fixarservice” kan även ha ge fallförebyggande information genom att under sitt uppdrag gå igenom en fallförebyggande checklista. Höganäs skriver i sitt svar (bilaga 2) att deras insatser också vänt sig mer till digitala, som att handla via nätet, hantera bank-id mm. Det ser ut att kunna öka människors självständighet med Fixarservice. Norsjö Kommun borde se över möjligheten och leva upp till sin slogan “Världens bästa vardag” genom denna tjänst.

Bilaga 1: Kostnader, fall, vinster

Förutom lidande hos individen beräknas äldres fallolyckor kosta samhället över nio miljarder per år, enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Statens folkhälsoinstitut har analyserat fallolycksproblematiken med fokus på människors lidande och livskvalitetsförlust. Precis som de lyfter fram finns inget heltäckande svar eller helhetslösning men genom att analysera kan man lyfta fram rationella beslut om förebyggande åtgärder. Rapporten ger förslag på flera kostnadseffektiva åtgärder som i sin tur ger en stor samhällsvinst och inte minst; större välbefinnande för människor. Rapporten skriver även "På flera håll finns det en "Fixar-Malte" som gör hembesök hos äldre och hjälper dem (ett 90-tal kommuner hade den typen av tjänster 2006 (6))... Fallolyckor bland äldre minskar med att ta bort hinder i lägenheten, byta glödlampor och sätta upp gardiner för att minska risken för fallolycka (7). " Slutsatsen i rapporten är att det bör sättas in kostnadseffektiva fallförebyggande åtgärder för att förhindra fall. Fixarservice är en pusselbit i det preventiva arbetet vilket Norsjö Kommun, precis som många andra kommuner, bör ta vara på.

[Fallolyckor bland äldre. En samhällsekonomisk analys och effektiva preventionsåtgärder \(folkhalsomyndigheten.se\)](http://folkhalsomyndigheten.se)

Bilaga 2 svar från andra kommuner

Svar från andra kommuner gällande Fixarservice/FixarMalte

Från **Höganäs Kommun**: Fixar-Malte är anställd på Rehabenheten, titeln är vaktmästare. Vi har haft en Fixartjänst länge, var nog först i landet!

Huvudsyftet var att minska fallolyckor i ordinärt boende tex genom att erbjuda hjälp till personer över 65 år med byte av batteri i brandvarnare, byta gardiner, byta trasiga lampor, tejpa lösa sladdar mm. **Att mäta vilken effekt det har, har vi sett som mycket svårt, men tjänsten är mycket uppskattad av invånarna.** Kostnaderna är lönekostnad för en vaktmästare samt en leasingbil. Vi försöker flytta fokus mer och mer åt digitala tjänster, tänker att det finns andra aktörer som kan vara behjälpliga med fysiska insatser. Nu handlar insatserna också om lära sig handla via nätet, ställa in Tv som har uppdaterats, hantera mobil, skaffa bankid mm. Detta har ökat med 25% de senaste månaderna

Med vänlig hälsning/ E. H, enhetschef Rehabenheten, Höganäs Omsorg AB

Nyköping

Gruppen består av personal 2 st samt deltagare från DV/ Sysselsättning. Det finns ett nämndbeslut på att detta ska finnas och alla över 70 år kan få hjälp med saker i hemmet. Det gäller inte flyttar eller arbete med tunga och skrymmande föremål.

Exempel på uppgifter kan vara: Ta fram eller ställa undan sommarmöbler, sätta upp eller ta ner gardiner, hjälp med att sätta fast sladdar för att minska fallrisk.

Vad det gäller ekonomi och eventuella kostnader så står kommunen för personalens löner, lokal samt fordon och verktyg. De äldre som nyttjar hjälpen står alltid för förbrukningsmateriel som tex brandvarnare, skruvar och plugg, glödlampor etc. Någon mera exakt uträkning har vi inte tillgänglig.

Vill du veta mera så är du välkommen att kontakta mig Mvh A C

I Skellefteå finns möjligheten via Solkrafts "Fixarmalte" och "Fixarmärta"

[Gratis fixartjänster i hemmet - Skellefteå kommun \(skelleftea.se\)](http://skelleftea.se)

Svar från enhetschef för Solkraft: "Detta är ju **en gratistjänst för äldre hemmaboende för att förhindra fallolyckor i hemmet beslutat av socialnämnden**. Då det är en gratistjänst genererar den ju inga intäkter rent ekonomiskt men finns ju andra vinningar med det. En vinning är att det ger sysselsättning för ett antal individer inom Solkraft att kunna utföra dessa lättare uppdrag samt att det förhindrar olycksfall i hemmet för äldre."

Bilaga 3: Förslag på riktlinjer och ramar för tjänsten "Fixarservice"

En del kommuner har denna service inom kommunen, som "Fixarhjälpvaktmästare". Skellefteå kommun har det inom socialnämndens regi, och samarbetar med Solkraft, vilket motsvarar Knutn´n verksamhet i Norsjö. Då kan man förhålla sig att kunna ringa/få svar på mail inom uppsatta tider för denna tjänst.

Exempel på vad servicen innebär: Tjänsten du vill ha hjälp med ska kunna utföras av en person och inte kräva yrkeskunnig hantverkare. Tjänsten kan begränsas till uppgifter inomhus men till viss del vara utomhus, ex. skotta bort snö så det går öppna balkongdörr och enklare snöskottning som 2 meter passage exempelvis från balkongdörr mot förrådet. Uppdraget ska inte ta mer än 30-60 minuter men kan vara 1-2 saker/kan vara fler beroende på omfattning. Du kan inte få hjälp oftare än ungefär var 14:e dag. Hjälp som frågas efter ska inte vara akut. Du ska vara ex. 65 år eller äldre för att få möjligheten till denna tjänst.

Information om Fixarhjälp och var man kan vända sig bör vara i en folder som finns på ex. kommun, affärer runt om kommunen likaså kunnas lyftas fram i Kommunbladet och på nätet. Fixarservice kan även vid behov, ge information om åtaganden för att minska risken för fall. Ex. se över mattor, belysning, trösklar osv.

Du kan till exempel få hjälp med att:

- byta glödlampor, proppar och batterier i brandvarnaren
- hämta eller sätta upp tillhörigheter på vind, i källare eller skåp
- smörja lås och dörrar
- fästa sladdar och halsäkra dina mattor
- digital hjälp i hemmet
- Sätta upp tavlor och rullgardiner
- Sätta upp och ta ner gardiner

- Flytta mindre möbler
- Plantering av en till två blomlådor
- rådgivning om var du kan hitta viktig information på internet
- få tips om hur du kan använda digitala samhällstjänster som exempelvis kommunens e-tjänster eller vårdguiden 1177
- Få hjälp med Bank-Id och på ett säkert sätt handla på nätet.

Vad finns det för begränsningar?

I uppdraget ingår inte snöskottning av uppfarter etc, trädgårdsarbete som gräsklippning, städning, fastighetsskötsel, däckbyte, tvätt, inköp/handling, montering av möbler, lyft av tyngre möbler/prylar, VVS eller elarbete.

Fixarservice får inte konkurrera med privata leverantörer som erbjuder liknande tjänster. Man kan få hjälp med 1-2 saker (kan vara fler beroende på omfattning)/ per gång och det får ta max en timme. Du kan inte få hjälp oftare än ungefär var fjortonde dag. Du ska själv tillhandahålla nödvändigt material. Arbetsuppgifterna ska inte ersätta uppgifter som normalt utförs av hemtjänsten via biståndsbeslut eller av fastighetsvaktmästaren.

Fixarservice tjänster utförs endast i ordinärt boende.

Bilaga 4 Bild från jämföraren Kolada

Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv

Bilaga 5 Exempel på Checklista för att förebygga fall

CHECKLISTA

Checklista för riskfaktorerna för fallolyckor som man själv kan påverka

Besvara frågorna genom att ringa in Ja eller Nej.

Motionerar Ni snabbt minst en halvtimme per dag (lätt andfådd och svettig)?	Ja	Nej
Gör Ni balans- och muskelkonditionsövningar hemma eller i en grupp minst två gånger per vecka?	Ja	Nej
Har Ni halksäkra skor med stadiga skaft och tunna sulor – även på vintern?	Ja	Nej
Använder Ni halkskydd på skorna på vintern?	Ja	Nej
Har Ni tillräckligt god belysning hemma – även på natten?	Ja	Nej
Är gångvägarna i Er hem fria från hinder?	Ja	Nej
Har Ni mattor med kanter som man inte snubblar på?	Ja	Nej
Har ni halkskydd under mattorna?	Ja	Nej
Har ni jämna och välskötta gångvägar på hemgården?	Ja	Nej
Sändas gångvägarna i närområdet ordentligt på vintern?	Ja	Nej
Äter ni tre måltid dagligen eller nästan dagligen (frukost, lunch, middag)?	Ja	Nej
Dricker Ni tillräcklig vätska dagligen (1–1,5 liter)?	Ja	Nej
Äter Ni mjölkprodukter dagligen (bl.a. mjölk, filmjölk, yoghurt, fil, ost, kvarg)?	Ja	Nej
Tar Ni D-vitamintillskott året runt?	Ja	Nej
Dricker Ni måttliga mängder alkohol (högst två portioner åt gången, högst sju portioner per vecka)?	Ja	Nej

Om Ni har besvarat minst en fråga med NEJ är rekommendationen att Ni ändrar något för att uppnå bättre säkerhet. Bekanta Er med material om hur man förebygger fallolyckor (bl.a. Trygga år-guiden). Mera information finns även på nätet: www.kaatumisseula.fi och www.kotitaturma.fi

Övriga riskfaktorer för fallolyckor som man bör tänka på

Besvara frågorna genom att ringa in Ja eller Nej.

Har Ert hälsotillstånd kontrollerats regelbundet?	Ja	Nej
Om Ni använder regelbunden mediciner, har den kontrollerats under det senaste året?	Ja	Nej
Har Ni haft en synundersökning under det senaste året?	Ja	Nej

Om Ni har besvarat minst en fråga ovan med NEJ bör Ni ordna upp med dessa frågor och vid behov diskutera Er situation med vårdpersonal.

[Checklista-falloolyckor.pdf \(ukkinstituutti.fi\)](#)

Jenny Ahlen, kontaktperson 072-5311932

Sir Bryn
Mira Floden

Karri

Gunnar Hagren

Vaihua Sjager

Jingra Vikeberg

Pir Persson
Britt-Marie Lindgren

Paj Sorjonen
Janneke Bastin

Po, Otto Andersson

Harvy Oksanen

Siri Hamesk

Atina Fallgren

Kerstin Thoregren

Gullan Westergård →
Synne Fjällström
Judith Stenberg

J-B Nilsson
Janit Erik Gran

Roy Lundberg

Ruth Persson

Skive Westermarck